Poštnina plačana v gotovini.

Štev. 51. V Ljubljani, v četrtek, dne 17. decembra 1925. Leto IV.

SEJA-JICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej. Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1·50 Din. Cena: za 1 mesec 5 Din, za 1/4 leta 15 Din, za 1/2 leta 30 Din; za inozemstvo 7 Din (mesečno). — Inserati po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljanski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

K. K.:

Kapitalizem in zadružništvo

Vpogled v razvoj gospodarstva nam nudi jasen dokaz, da postajajo široke mase delovnih slojev čimdalje bolj odvisne od zastopnikov velekapitalizma. Razne gospodarske institucije, kakor so: delniške družbe, sindikati, trusti itd. se trajno odtujujejo splošnosti in prehajajo v roke in last maloštevilnih mogotcev. Te kapitalistične naprave pritiskajo k tlom z rapidno naraščajočim vplivom malo, konkurence nezmožno obrt, trgovino in industrijo ter vplivajo obenem vehementno tudi na socialni in kulturni razvoj življenja v posameznih državah. Pri tem naj spominjamo le na naš deloma »nacionalno opredeljen« kapitalizem, ki hoče biti kar čez noč enak internacionalnemu kapitalizmu. Ali ni n. pr. naše bankarstvo s svojo oderuško obrestno politiko največ prispevalo k obstoječi draginji in šlo v svojem pohlepu po dobičku in nadvladi tako daleč, da danes že samo tarna o želodčnih bolečinah? Ali se nimajo zahvaliti posamezna podjetja, ki so zaključevala svoje poslednje račune pri konkurznih razpravah, v najvišji meri oderuštvu našega mladega kapitalizma?

Pa se bo kdo oglasil, češ: kapital je potreben in koristen, ker nudi masam ljudstva priliko za zaslužek, obenem pa tudi žrtvuje največ za prosveto, kulturo in socialni napredek v državi potom plačevanja davkov. — Res je! Kapital je potreben, povsem odveč pa je kapitalizem. Ni namreč vseeno, če se kapital vporablja za nadvlado v gospodarstvu brez ozira na desno in levo in stremi zgolj za čim višjim pridobitkom, ali pa se izrablja za promet — sicer tudi v smeri pridobitka, toda omejeno v toliko, da ima od tega primeren delež tudi splošnost. — Konstatirati pa je tudi treba, da v sedanji dobi, ko se deli pravica samo od vrhovnih milijonov, plačujejo velekapitalistična podjetja relativno veliko manj davščin kot posamezni člani proletarskih slojev.

Temu nasproti stoji ljudska gospodarska organizacija — zadružništvo.

Dočim stremijo kapitalistična podjetja le za nadvlado v gospodarstvu in imajo namen, da izkoriščajo v svrho dobička v svojem delokrogu v škodo drugih slojev vsa mogoča sredstva ter se končno dobiček razdeljuje le med maloštevilne družabnike, ne glede na to, ali so ti razen vložene glavnice sploh kaj prispevali k prospehu podjetja, je pri zadružništvu povsem drugače. V zadrugah, ki imajo namen pospeševati gospodarske koristi svojih članov z njih skupnim sodelovanjem, kajti v zadrugah se omejuje poslovanje vedno le na člane. Poleg tega je v zadrugah omogočen vstop v članstvo vsakomur. Dočim odločuje pri kapitalističnih podjetjih le višina vložene glavnice, je pri zadrugah po večini urejeno tako, da na občnem zboru, kot najvišji instanci zadruge, odločuje volja in osebna razsodnost članov, ne pa njihov mrtvi denar. Sicer je tudi pri zadrugah merodajen pridobitek, toda ta je smatrati le kot sredstvo za zboljšanje gospodarstva mnogoštevilnih članov. Z ozirom na to, da pri zadrugi sodelujejo vsi člani, je pridobljeno imetje sad skupnega dela, ki ni nikomur v škodo ali v prikrajšanje.

Res je sicer, da se je nenasitna pohlepnost kapitalizma vgnezdila tudi v nekatere zadruge, da tu pod krinko enakopravnosti in altruizma lažje izrablja s trudom pridobljeno imetje malih ljudi, toda na splošno moramo priznati, da je zlasti slovensko zadružništvo povečini obdržalo svoj temeljni program.

Eno izmed takih zadrug moramo omenjati na tem mestu, ki je: Prva delavska hranilnica v Ljubljani, ki je ustanovljena z namenom, da pospešuje gospodarske koristi članov s tem, da jih navaja k dobremu gospodarstvu in jim nudi v gospodarstvu potrebna denarna sredstva potom posojil.

Kot dokaz, da je imenovana zadruga po svojem ustroju v resnici ljudska gospodarska organizacija in zgrajena na temelju krščanskega altruizma in demokratizma, navajamo le to, da ima na občnem zboru vsak član, ne glede na število vplačanih deležev, le en glas, in da je ta pravica enakosti zavarovana v toliko, da mora biti za spremembo tozadevnih določb pravil navzočih tričetrtine vseh članov in morajo za spremembo glasovati od navzočih štirih petin. Tako je pri tej zadrugi mogoč preokret le v slučaju, če bi za to glasovala večina članov.

V tem zaznamujemo tudi doslednost našega naziranja o enakosti pravic in dolžnosti ter o iskrenosti namena novoustanovljene zadruge.

Prva delavska hranilnica in posojilnica, registrovana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani, Stari trg št. 2, I. nadstropje, uraduje vsak delavnik od 5 do 7 zvečer in vsako nedeljo od 9 do 11 dopoldne.

Zadruga sprejema in obrestuje hranilne vloge od vsakogar, posojila pa daje le svojim članom.

V svrho stalnega štedenja otvarja zadruga članom žiro-račun za redne tedenske ali mesečne vloge. Podrobnejša navodila se dajejo članom v pisarni zadruge eventuelno pismeno.

Kdor želi postati član zadruge, se mora oglasiti pri načelstvu. Vsak član vplača takoj ob pristopu delež v znesku Din 15 in pristopnino v znesku Din 10. Pristopnina postane takoj last zadruge, delež pa se v slučaju izstopa vrne članu.

Politični pregled.

Vprašanje univerze v Ljubljani postaja vedno bolj kritično. Negotovost, ki je vladala, je razpršil v nedeljo Stjepan Radić v svojimi izjavami. Sicer ne misli ukiniti vseučilišča kot takega, ampak nekatere fakultete. Prva, ki bo šla, in ki je bila že dosedaj pastorka, je medicinska fakulteta. Druga je tehniška. Radić se prav nič ne pomišlja ob tem vprašanju, ki bo udarilo Slovence s kolom po glavi. Nobenega vzroka ne pove, zakaj hoče ukiniti fakultete. Celo poudarja, da ne igrajo finance nobene resne vloge.

Razburjenje, ki so ga napravile vesti o ukinitvi, je bilo upravičeno. Pomirjevalni komunikeji, ki so jih prinesli nedeljski listi, so se izkazali, da so slaba tolažba.

Sedaj, ko zanesljivo vemo, kaka nevarnost preti slovenskemu vseučilišču, bomo vedeli s kom imamo opraviti. Namesto, da bi nam dal g. Radić v smislu izjave na ljubljanskem shodu ponovno zagotovilo, da se bo naša univerza izpopolnila, pa hoče rezati njene dele.

Naša odločna zahteva je, da nam ostane univerza simbol slovenstva v popolni in neokrnjeni obliki. Univerza pomeni našo svobodo in je bistven izraz slovenske kulture. Radićeva izjava, da se pri nas mnogo več porabi za univerze kakor za ljudske šole, ne more nikakor biti dokaz, da je treba ljubljansko univerzo okrniti in njene fakultete prenesti v Zagreb in Belgrad. Če hočemo dobrih kulturnih delavcev in lepše bodočnosti, moramo v najvišji meri skrbeti za naš popolni najvišji zavod.

*

Narodna skupščina razpravlja o Lukiničevi aferi, ki je bil kot minister odpravil sekvester na ogromnih Thurn-Taxisovih veleposestvih. Proti vsemu pričakovanju so se Radičevci tudi to pot zbali svojih gospodarjev in potegnili z njimi in izjavili, da po njihovem mnenju Lukinič ni ničesar zakrivil.

V radikalnem klubu so precejšnja nesoglasja. Vendar se je Pašiču posrečilo rešitev spora za par dni potisniti naprej.

Češkoslovaška.

Sestava vlade je bila ponovno poverjena agrarcu Švehli. V njej so zastopani 3 člani čsl. ljudske stranke: msgr. Šramek kot minister pošte in brzojava, dr. Nosek je notranji minister, dr. Dolansky pa je kot minister za prehrano poverjen z nalogo, da likvidira to ministrstvo.

Poljska.

Julija 1924 se je uvedel na Poljskem 10-urni delavnik. Najprej so ga uvedli v manjše tovarne, kjer je bilo zaposlenih manj delavcev (sladkorne tovarne), nato so pa raztegnili to odredbo na vse tekstilne tvornice Gornje Šlezije. Naravno je, da vlada vedno veliko ogorčenje med delavci, kar povzroča vedne štrajke.

Nemčija.

Delavstvo v Nemčiji je silno slabo razpoloženo. Silno je nejevoljno, ko vidi na eni strani tako razkošje, na drugi strani pa vedna izprtja in odpuščanje delavcev. Tudi v centrumu (katoliški stranki) ni ravno najboljše. Pred kratkim so imeli konferenco v Casselu, o kateri smo poročali. Tu so nastopili levičarji precej ostro. Poudarjali so, da mora stranka zavzeti bolj demokratično stališče in da naj odločuje tisti, kateri daje stranki največ glasov, t. j. delavci. — Tudi med kmeti je precejšnja nezadovoljnost radi dvačne in finančne politike predsednika Luthra. Slabo gre malim kmetom in zakupnikom, tako da se je na zborovanju teh v Berlinu slišal klic: Kmet je v stiski.

Romunija.

Ko so francoski kulturni delavci slišali, kako nasilje vlada nad narodnimi manjšinami v Sedmograški in Besarabiji (Mažari in Rusi), so poslali tja pisatelja Barbussa, da se na lastne oči prepriča o razmerah in o tem poroča doma v Franciji. Barbusse se je ustavil medpotoma tudi v Belgradu, kjer je predaval delavcem o svetovnem položaju. Glasila romunskih fašistov so seveda zagnala velik krik, da tako podžge svoje pristaše. Ko je tja prišel, so ga napadli in komaj se je rešil s tem, da je skočil v vežo neke hiše. Tako se je prav dobro prepričal, kake razmere vladajo v Romuniji.

Zveza narodov.

Najzanimivejša točka na sedanjem zasedanju Društva narodov je mosulsko vprašanje. Za to deželo, ki je bogata petrolejskih vrelcev, se tepeta Anglija in Turčija. Obe dobro vesta, koliko je vredno imeti tako bogastvo v svojih rokah. Turčija, ki bi rada videla, da se njej prisodi, je začela zbirati vojake ob mosulski meji. S tem bi rada pritisnila na velesile, predvsem Anglijo, ki dobro ve, da ni dobro spopasti se v kolonijah, da se dežela prisodi njej. Mosulsko vprašanje je sedaj rešeno v korist Anglije. — Druga važna točka je ureditev grško-bolgarskega spora. Ko je pred par leti bil ubit član razmejitvene komisije med Albanijo in Grčijo in ki je bil slučajno Lah, je Mussolini kratkomalo zasedel grški otok in rekel, da se toliko časa ne umakne, dokler Grčija ne da zadoščenja italijanski državi. Nič niso pomagale prošnje Grške na Zvezo narodov. Zatorej nič čudnega, ako Grčija sedaj ni hotela priznati Zveze narodov kot razsodnika v sporu, ampak je rekla, da Zveza narodov odločuje le med malimi narodi, kadar pa je zastopana velesila, potem pa o njej ni ničesar čuti in molči, kakor da ne bi več obstojala. Po predlogu angleškega zunanjega ministra je bila vsa stvar dana v odločitev, oziroma v presojo posebni komisiji. Grčija se je po dolgem upiranju le izjavila, da bo poravnala naloženo kazen in bo morala že tekom dveh mesecev plačati Bolgariji 30 milijonov levov.

Kolonije.

Druzi so se doma v Arabiji uprli gospodstvu belih ljudi. Njihov sultan je proglasil sveto vojsko in zapovedal, naj ne sejejo ozimino, da bodo vsi moški od 20 do 60 leta lahko stopili v vojsko. — Ab-el-Krim, poglavar upornih maroških narodov, je baje ponudil Francozom pogoje za mir.

Naš državni proračun.

Vlada je predložila v roku, določenem po ustavi, t. j. 20. novembra, narodni skupščini proračun za leto 1926./27., ki se začenja s 1. aprilom 1926. Finančni minister je pač poslal omenjenega dne predsedništvu narodne skupščine spremno pismo, da predlaga proračun, in naznanja višino državnih izdatkov in dohodkov, ni pa predložil poslancem obenem tudi tiskanega proračuna poedinih ministrstev. Fin. minister ni tega storil, ker proračuna do tega dne sploh še ni imel dogotovljenega. Pretekli teden je sklical predsednik fin. odbora g. dr. Radonjić sejo fin. odbora, da bi se člani podelili v dve sekciji, v katerih bi se najprej podrobno razpravljal proračun, preden pride pred plenum fin. odbora. Sekcije pa še do danes niso mogle priti do razpravljanja o proračunu, ker niti člani fin. odbora do danes, t. j. 11. decembra, še niso dobili tiskanega proračuna v roke. To je pač najjasnejši dokaz, kako neodgovorno postopa vlada v vprašanju najvažnejšega zakona državnega proračuna.

Državni dohodki.

Novi proračun predvideva državne dohodke v višini 12,,900,000.000 dinarjev. Te dohodke hoče finančni

minister dobiti iz sledečih izvorov: Neposredni davki so predvideni v višini 1,,856,231.265 Din; posredni (trošarina, takse, carina, carinske takse in ažija 3.646,100.000 Din; monopoli 2,,426,400.000 Din; državno gospodarstvo (ministrstvo prometa, ministrstvo pošte, ministrstvo za šume in rude, državna imetja, državna kmetijska posestva in državne poljedelske šole, denarne ustanove, kapitali in fondi, državne tiskarne, obrtne in industrijske ustanove): 4,,841,589.586 Din; razni mali dohodki 129,679.149 Din.

Največja obremenitev proračuna.

Najbolj obremenjujejo državni proračun osebni izdatki, t. j. izdatki za uradništvo in državno uslužbenstvo. Ti izdatki iznašajo nad 40% celotnih drž. izdatkov in dosegajo ogromno vsoto okoli pet milijard dinarjev. To je tako neznosna obremenitev državnega proračuna, da tega država absolutno ne more prenesti. Zato so vsi, tako vladna večina kakor tudi opozicija trdno odločeni, da se morajo ti izdatki znatno reducirati. To je pa mogoče le, če se število državnih nastavljencev znatno zniža. Redukcija uradništva je nujno potrebna, toda zabraniti je treba, da se izvede taka redukcija samo po strankarskih vidikih. Zato je pa najprej treba ugotoviti načela, da se ne bo uničevalo eksistenc, državi pa ni nič pomagalo. Mnogo preveliki so tudi izdatki za vojsko. Če seštejemo izdatke za osebne izdatke in vojsko, vidimo, da preostajajo za druga najvažnejša področja državnega gospodarstva razmeroma male vsote.

Splošna nezadovoljnost s finančno politiko.

Finančna politika, kakor jo že tri leta strogo izvršuje sedanji finančni minister dr. Stojadinović, je izzvala ne samo v vseh gospodarskih krogih temveč tudi v znatnem delu radikalne stranke veliko nezadovoljstvo. To nezadovoljstvo se obrača proti davčni neenakosti, davčni preobremenitvi prečanskih krajev in proti stalnemu zviševanju državnih izdatkov. To politiko finančnega ministra je imenoval član vladne večine poslanec Grgin nemoralno, ki se ne sme več dalje trpeti. Splošno se zahteva znatno zmanjšanje državnih izdatkov in zenačenje davčnih zakonov. Pod splošnim pritiskom je izjavil finančni minister, da bo tekom enega meseca narodni skupščini predložil nov zakon o zenačenju davkov. Finančni odbor je pa tudi sklenil, da se morajo izdatki v predloženem proračunu znatno črtati.

Dinar.

Za redno gospodarsko življenje v državi je nujno potrebno, da imamo stalno valuto. Dinar se drži pri nas že nekaj časa na isti višini. Finančni minister dr. Stojadinović je večkrat izjavil, da hoče imeti relativno stabilnost, t. j. dinar hoče polagoma dvigniti in na gotovi višini za dalj časa zagarantirati stabilnost dinarja. Po vsej priliki hoče finančni minister dvigniti dinar na 10, tako da bi veljal dinar 10 švicarskih centimov. Na tej višini bi ga potem stabiliziral in ob ugodni priliki uvedel zlato valuto. Vrednost dinarja pa ni odvisna od dobre volje finančnega ministra, ampak od aktivne trgovske in plačilne bilance kakor tudi od ravnotežja v državnem proračunu.

Finančni minister more pač vplivati nekoliko na stalnost valute s tem, da intervenira v korist dinarja na borzi. V zadnjih dvanajstinah si je dal finančni minister izglasovati posebno pooblastilo, po katerem bo mogel kupiti za državni račun veliko količino tujih deviz, s katerimi bo lahko stopil v zaščito stalnosti dinarja na denarni trg. Že dosedaj je imel fin. minister v ta namen večjo vsoto deviz na razpolago. Ker si je fin. minister zaklel še posebno pooblastilo za večji nakup deviz, je to znamenje, da hoče stabilnost dinarja za vsako ceno izdržati.

Državni dolgovi.

Mi svojih državnih dolgov še nimamo urejenih. Druge zavezniške države so svoje vojne dolgove, zlasti z Ameriko, že uredile. Naša vlada je z definitivno ureditvijo tega važnega vprašanja odlagala do skrajnosti. Sedaj se pa to vprašanje ne more več odlagati. Te dni pojde tudi naš fin. minister s posebno komisijo v Ameriko, da uredi z ameriško vlado naše državne dolgove. Ti dolgovi znašajo, kakor se splošno trdi, okoli 60 milijonov dolarjev. To pa niso edini dolgovi. Neurejeni so še naši vojni dolgovi z Anglijo, Francijo, in naše obveze, ki jih moramo nase vzeti kot nasledstvena država po Avstro-Ogrski. Ko bodo vsi ti dolgovi urejeni, in odlašati se ne da več, bomo morali začeti odplačevati tudi obresti in amortizacijsko kvoto. Te vsote bodo segale v stotine milijonov, znašale bodo gotovo eno milijardo in nekaj stotin milijonov dinarjev. Ta ogromna vsota se bo morala postaviti v proračun in bo naš že tako previsoki državni proračun še bolj obremenila. Vse to kaže, da naše finančne prilike niso rožnate.

Državno posojilo.

Naša država potrebuje nujno večje državno posojilo. Če ne dobi v kratkem posojilo v inozemstvu, ji ne bo mogoče izvrševati nobenih investicij več. Vlada se že dolgo trudi, da bi dobila posojilo v inozemstvu. Dosedaj se je morala prepuščati, da ji je angleški in francoski denarni trg zaprt. Na Francoskem je pač dobila predlanskim 300 milijonov francoskih frankov posojila, toda le za vojne namene. Sedaj hoče fin. minister porabiti priliko, ko bo urejeval naše vojne dolgove v Ameriki, da stopi s tamošnjimi finančnimi karteli v zvezo in skuša zaključiti večje državno posojilo. Kakor pa razmere danes kažejo, mu ne bo ostal drug izhod, kakor da zopet potrka na vrata banke Blair.

Občni zbor JSZ.

V nedeljo, dne 13. t. m. so se zbrali zastopniki in predstavniki našega krščansko socialističnega delavstva v Ljubljani, v Rokodelskem domu, na važen zbor svoje strokovne organizacije. Poleg delegatov, ki so zastopali 14 strokovnih zvez, se je udeležilo občnega zbora tudi več drugih odličnih delavcev v naši organizaciji. Zastopani so bili vsi večji kraji Slovenije in vse važnejše stroke.

Ob deveti uri dopoldne je otvoril zbor starosta Jože Gostinčar, ki je povdaril namen in naloge zbora. Iz verifikacijskega poročila glavnega tajnika je bilo posneti, da je od 69 delegatov navzočih 52, ki zastopajo 4200 članov; torej nad polovico. Tov. inž. Žumer je referiral o gospodarskem stanju naše organizacije. Njegov referat je izzvenel, da more delavstvo svojo organizacijo tako vzdrževati, da bo varna pred vsakimi presenečenji. Glavni tajnik tov. Gajšek je referiral o organizaciji Jugoslovanske strokovne zveze. Pokazal je na naloge, katere bi morala JSZ vršiti med slovenskim delovnim ljudstvom kot dosledno organizirana strokovna organizacija. Referat je izzvenel končno v predloge, kako v vseh krajih, kjer je delavstvo, organizirati našo organizacijo, jo na znotraj urediti in spopolniti, ter ji tako zasigurati potrebna denarna sredstva. Navzoči so referat sprejeli z velikim odobravanjem. Nato je g. Krištofič referiral o naši novi delavski hranilnici. Navzoči so z velikim zanimanjem sledili poročilu.

Po referatih se je vnela živahna debata, pri kateri se je pokazalo, da naše delavstvo noče preko vprašanja gospodarske utrditve in izpopolnitve naše organizacije. Sprejeli so se važni predlogi, med drugimi tudi ta, da plača vsak član vseh včlanjenih strokovnih zvez ob novem letu enkratni izredni 4 dinarski prispevek Jugoslovanski strokovni zvezi, da se osnuje organizacijski fond, s katerim bo omočeno vsestransko organizatorično delo. Vsi drugi sklepi se sporoče organizacijam z okrožnico.

Razgovor se je vršil še o naši hranilnici. Določil se je dan zadružnega tečaja, da se nato po vseh delavskih krajih osnujejo podružnice naše I. delavske hranilnice.

Zelo živahen je bil razgovor o volitvah v Delavsko zbornico. Delegatje so pokazali veliko zanimanje in borbenost za te volitve. Iz poročil delegatov je bilo posneti, da je naše krščansko socialistično delavstvo v vseh večjih krajih in mestih na volitve že dobro pripravljeno. Sprejeli so se važni sklepi o tehnični izvedbi volitev in sestavi liste.

Ta občni zbor, ki je bil gotovo eden najlepših iz zadnjih let, je pokazal veliko življenje v naši organizaciji. Nad vse lep je bil pogled na množico delegatov, katere so tvorili naši navdušeni možje in fantje. Naj se sklepi, ki so bili v nedeljo sprejeti, tudi točno izvrše, da doživimo kmalu nov še lepši občni zbor, ki naj pokaže veliko napredovanje naše organizacije v vseh ozirih.

Jugoslov. strokovna zveza.

Zveza papirniškega delavstva.

D. M. v Polju. Skupina Z. P. D. opozarja vse svoje člane, da poravnajo članske prispevke potom zaupnikov, in ti naj pa takoj izroče mesečne obračune blagajniku skupine. Mnogi člani še dolgujejo. Vse te se opozarja na društvena pravila. Poleg tega se jim bo, ako do novega leta ne poravnajo svoje obveznosti, ustavla »Pravica«. Zveza bo izvedla revizijo in redni občni zbor ter zaključila poslovno leto. Da bo pa vse v redu, je dolžnost vseh in posameznega člana, da se drži reda in dolžnosti napram organizaciji. Le potom reda in složnosti bo mogla organizacija vršiti svojo nalogo v teh težkih časih. Ob tej priliki se opozarja vse člane, da naj potom zaupnikov sporoče, ali imajo članske knjižice. Kdor je nima iz enega ali drugega vzroka, se mu bo izstavila duplikatna. Zaupniki, sporočite, ako ima vsak član prispevke fonda v redu žigosano. Sedaj se je poslovanje v organizaciji preuredilo in spopolnilo. Zaupniki se opozarjajo na redne 14 dnevne seje.

Vevče—D. M. v Polju. Delavstvu vevške papirnice v premislek! Vsem je znano, da imamo pogodbo iz leta 1920. in 1921., po kateri imamo pravico zahtevati od podjetja premog in drva, in to 30% pod tovarniško ceno, ako je dobava mogoča. Do letos je bilo to še precej v redu. Letos pa so prišli gospodje na to, da v pogodbi ni nikjer zapisano, kdo ima dobiti in koliko premoga ima vsak dobiti. Običajno je vsak dobil letno 500 kg kosovnega premoga in 1000 kg bukovih drv. Dasiravno smo ga vsako leto dobili vsaj v zgodnji jeseni, se je letos delil v mrazu, in drva celo v sne-

---

A. Marby:

Hanka.

23

Lužiško-srbska povest.

»Gospod učitelj!« je vzkipela Hanka in okrenila malo glavo hitro nazaj, ne da bi slutila, za koliko se je zdela sedaj učitelju še lepša, ko so skozi zeleno listje solnčni žarki nenadoma obsijali njene lepe lase, da so se zablesteli kakor iz zlata.

»Mar je to ves vaš odgovor, Hanka? Ali mi res ne morete ničesar drugega odvrniti na najiskrenejšo prošnjo mojega srca? Čemu se odvračate od mene, Hanka?« Siloma se je oklenil njene roke, naj si se je še tako branila in je strastno nadaljeval: »Moj Bog! Ali naj morda to pomeni, da... da je moje upanje prazno, da sem se motil, ko sem mislil, da ste mi naklonjeni? Hanka! Pregrozno bi bilo to zame! Toda ne, ne, ni tako, saj biti ne more!... Moje priznanje te je iznenadilo, kaj ne? Da, ako nisi še na jasnem sama s seboj, mi ostani odgovor dolžna, Hanka. Prikliči si v spomin še enkrat vsako besedo, ki sem ti jo govoril, in bodi potem moje ljubo, dobro dekle in reci! Povej, da hočeš biti moja nevesta in kmalu moja ljuba žena. In samo od tebe bo odvisno, ali naj ostaneva v Kruševcu ali pa naj greva v drugo vas ali mesto... vse se bo zgodilo po tvoji volji. Potem se boš smela nositi spet po mestni šegi, ne da bi te kdo zaradi tega gledal po strani. Nisem bogat, Hanka, toda vse kar imam, je tvoje.«

Prenehal je in težko dihal. Bil je ves spremenjen. Zdelo se je, da je njegova neznatna postava zrastla; bolni, bledi obraz mu je v razburjenju živo zardel, njegove velike, zamišljene oči so se svetile v čudovitem blesku, medtem ko so vrele iz njegovih sicer tako molčečih ust vroče besede kakor nevzdržna reka.

Ni čuda, da so strastne besede — besede, kakor jih preprosto kmetsko dekle še nikdar ni slišalo, Hanko popolnoma očarale. Vso je prevzelo, ganilo v globino srca. Tako... da, tako... more govoriti samo prava, zvesta ljubezen... ali jo sme zavreči? In ali ni res, kar je rekel: da ne sodi v malenkostne kruševske razmere, da ni ustvarjena za to, da bi se tu spet popolnoma pokmetila? Seveda, kot učiteljeva žena — poznala jih je več iz mesta — bi lahko živela kot odlična gospa; v Kruševcu ne bi ostala na noben način. In s to možitvijo bi se ognila vsemu... vsemu...

Naenkrat se je ob teh zapeljivih podobah dvignila upognjena postava njenega ubogega slepega očeta v vsej ganljivi zapuščenosti — in njemu ob strani se je pojavila druga moška postava, visoka, silna, kipeča od moči in zdravja, postava, poleg katere je mali, ozkopleči, bledi učitelj kar izginil.

Kakor blisk hitro je švignila prikazen mimo Hankinih duševnih oči; bilo je pa dovolj, da ni več omahovala v svojem sklepu. Kar zasramovala se je, da se je mogla njena razsodnost le za trenutek vdati vabljivemu čaru, postati učiteljeva žena. Menila je, da ne more dovolj hitro odgovoriti, kakor je njena dolžnost; ko se je pa ozrla kvišku in videla njegov zaupanja poln obraz, ji je upadel pogum in ni mogla izgovoriti trde besede.

»Gospod učitelj;« je začela omahljivo. »Moram...«

»Ne tako, Hanka,« jo je prekinil in nežna prošnja se je odražala iz njegovih besed, »ne tako! Imenuj me po imenu in ti!«

»Ne morem«, je odvrnila tiho. »Tudi bi ne sodilo k temu, kar vam moram povedati, gospod učitelj,« poznalo se ji je, kako se je silila, da bi govorila odločno — »žal mi je, toda vaša... vaša žena ne morem biti.«

Strmel je v deklico, kakor bi je ne razumel — z obraza mu je izgnila zadnja sled kake barve. Krčevito je stiskal s svojimi rokami Hankine prste, ki se je zastonj trudila, da bi se oprostila.

»Za voljo svetega Boga,« je zahropel, »kaj praviš? Ne moreš biti nikdar moja... krivo sem razumel! Saj me imaš rada, kaj ne, Hanka? Govori vendar... prosim te! Kako bi me mogel moj notranji glas tako strašno goljufati! Dobra si mi... samo malo dobra, mar ne, Hanka?«

Pogledal jo je tako obupno, taka vroča prošnja mu je odsevala iz oči, da je vzkipelo njeno srce v bolestnem sočutju. Oči so se ji ovlažile in njen glas se je tresel, ko je odvrnila. »Saj vas imam prav rada, gospod učitelj, toda...«

»Nič toda, Hanka!« je posegel hlastno vmes. »Dovolj mi je, da me ne sovražiš; sčasom me boš imela že vedno vedno bolj in bolj rada. Za sedaj nočem več siliti vate... iznenadena si, saj vidim. Ne, ne misli, da hočem izsiliti kako obljubo od tebe; potrpežljivo, zelo potrpežljivo bom čakal, pa naj bi bilo to tudi sedem let, kakor Jakob na svoje Rahelo. Samo —« jedka bojazen je odsevala iz učiteljevih oči in na njegovih smrtnobledih licih so se pokazale one posebne okrogle škrlataste lise, ki jih ljudstvo imenuje navadno »nagrobne rože« — »samo ne jemlji mi poslednjega upanja, Hanka! Posvetuj se sama s seboj, kakor dolgo hočeš, toda ne pozabljaj pri tem, moje ljubo, ljubo dekle, da imaš mojo bodočnost in... moje življenje v rokah — ti!«

gu in ledu in pri 22 stopinj mraza. Pripomnimo, da se je prosilo in opominjalo vodstvo v poletni vročini za naročitev. Da ni mogoča dobava premoga in drv, ne drži. Dalje se je mesto bukovih drv naročilo preperele. Da to ni vse slučajno, je jasno, ker se že nekaj časa namigava in želi po odpravi oziroma odkupu naših pogodb. Delavstvo vevške papirnice pa ve, da si je moralo to ugodnost priboriti ter se ne bo na tako lep in hiter način odpovedalo svoji pravici, zato zahteva potom svojih zaupnikov od vodstva, da se pogodba v celoti izvaja.

Vevče. Umrl je član naše organizacije tov. Bizjak Lovro, papirni skladiščnik, zadet od kapi in previden s sv. zakramenti. Pokojni je bolehal na revmatizmu dalje časa. V 28. letih obstoja naše organizacije je igral v prvih letih precejšnjo vlogo. Pogreba smo se udeležili z društvenim vencem in zastavo. — Nevarno pa je obolel zvesti član Židan Franc, tov. delavec. Članom se priporoča, da ga po možnosti obiskujejo in se ga v molitvi spominjajo. — Krekova proslava dne 29. p. m. je še precej povoljno izpadla, dasiravno je slabo vreme mnoge zadržalo. G. J. Gostinčar nam je pokazal pokojnega našega Kreka v pravi njegovi podobi.

Preska. V nedeljo dne 20. t. m. popoldne priredi naša organizacija shod in sicer takoj po službi božji. Na shodu poroča predsednik Zveze papirniškega delavstva tov. Fr. Kukovica. Shod je za naše delavstvo zelo važnega pomena, zato je nujna dolžnost vsakega člana, da se gotovo udeleži

Viničarji.

Strokovna zveza viničarjev Svetinje je priredila 6. decembra pop. Miklavžev večer v prostorih posojilnice s sledečim sporedom: 1. Pozdrav in otvoritev. 2. Po otvoritvi je imel č. g. župnik Fr. Bratušek nagovor na otroke in starše ter izpraševanje otrok v krščanskem nauku. 3. Prihod Miklavža in obdaritev otrok. Otroci so dobili lepa darila v obleki ter se tem potom zahvaljujemo vsem, ki so darovali ali pripomogli k naši obdaritvi. 4. Referat centralnega tajnika tov. Rozmana »O delu in vzgoji odbornikov in zaupnikov«. V stvarnem in poučnem govoru je podal nove smernice za naše delo. Pri debati se je še oglasil g. župnik, nakar je predsednik zaključil prireditev. — Skupina si je ustanovila Posmrtninski sklad, ki šteje 20 članov in upamo na lep uspeh. — V dneh 14., 15. in 16. decembra priredimo socialno-organizatorični tečaj v prostorih posojilnice pri Svetinjah za naše odbornike in zavedne člane kakor tudi za člane krajevnih organizacij D. Z. Tečaj vodi predsednik s pomočjo centralnega tajnika tov. Rozmana. Tečaj vsebuje razna socialna vprašanja, zlasti viničarsko vprašanje in poslovanje odbornikov. Upamo, da bomo s tem tečajem zanesli v organizacijo novo življenje, novih moči, po katerih bo naša skupina razširjala idejo krščanskega socializma. — Predsednik.

Prometna zveza.

Kaj nam je potrebno? To ni težko ugotoviti danes pri železničarju. Ampak kako ohraniti, kako vzdržati, kakšne ljudi imeti za to, in kako nadzorstvo mora biti, to je pa drugo vprašanje. Celokupnemu železničarstvu je najbolj potrebna strogo strokovna železničarska organizacija. Torej organizacija nam je potrebna. Kakšna pa naj bo ta organizacija za železničarje? To naj bo taka organizacija, v katero bodo imeli vsi železničarji brez razlike, bodisi delavec ali uradnik, zaupanje in trdno vero ter da bodo prepričani, da se v tej organizaciji res zastopajo samo strogo strokovne stvari in pomagajo vsakomur, ki je železniškega stanu. Zato pa morajo biti člani, ki redno prispevajo svoje članske prispevke, kajti brez sredstev ni pomoči in tudi ne eksistence. Da pa člani vedo, zakaj plačujejo svoje prispevke, si morajo na občnem zboru izvoliti take ljudi, ki imajo resno voljo in tudi zmožnost zastopati interese celokupnih železničarjev. In kar je takorekoč najbolj važno in tudi dolžnost vsakega poedinega člana je, da vedno nadzoruje izvoljene zaupnike. Teh dolžnost je pa zopet, da nadzoruje vedno delovanje načelstva kakor tudi celokupnega odbora centrale. Na drugi strani je pa tudi dolžnost vseh izvoljenih odbornikov, da redno prihajajo k svojim sejam, in prinašajo ves material, dobljen od svojih članov, da se vsa sporna vprašanja takoj rešijo in na tak način pomaga vsem in vsakomur ter odpravijo vse nerednosti, ki izvirajo iz ene ali druge strani. Tukaj ponovno poudarjam, da za vse to delo morajo biti sposobni in odkritosrčni ljudje, kateri se lahko vzdrže vsakega strankarstva, posebno pa še politike, katera absolutno ne sme biti na strokovnem polju, kakor tudi vsake mržnje do svojih sotovarišev, kateri imajo drugo zasebno naziranje. To naj bo naše geslo: Na strokovnem polju smo vsi železničarji ena duša in eno telo. Zato vsi skupaj v en tabor, vsi v eno strokovno železničarsko organizacijo, v kateri ima vsak železničar pravico do svoje zaščite. In to je danes edino Prometna zveza s sedežem v Mariboru, Aleksandrova cesta 6/I. Uradne ure vsako nedeljo od 9 do 11. — Živela solidarnost železničarjev v »Prometni zvezi«!

Osrednji odbor Prometne zveze v Mariboru je z ozirom na nujno potrebo vložil potom Jugoslov. kluba odnosno posl. g. Žebota na g. prometnega ministra sledečo spomenico: 1. Da se za proračunsko leto 1926/27 postavi za vse direkcije potrebna vsota za izplačilo razlik pri delavcih na prevedbo urnih plač ter pri nastavljenem osobju na prevedbo na novi sedanji zakon. Za direkcijo Ljubljana predlagate v to svrho 13,000.000 Din. Te razlike naj bi se izplačale takoj, ko stopi novi proračun v veljavo. 2. Delavske urnine naj se v najkrajšem času regulirajo in primerno povišajo, osobito pri mlajših delavcih, ki imajo tako malo urnino, da sploh ne morejo izhajati (Din 2.50). 3. Da se v splošnem ne odpušča delavcev v zimskem času, drugih pa ne pošilja na brezplačne dopuste (pri sekcijah), ter naj se delavce po zimi ravno tako zaposli kot v poletnem času. 4. Za državne praznike, ki se po odredbah morajo praznovati, naj se delavce plačuje ravno tako, kot da bi delali. Tozadevna naredba naj se razveljavi, ki ukinja te prejemke. 5. Vsi davki, ki so se delavstvu neupravičeno odtegnili, naj se v najkrajšem času povrnejo z obrestmi vred. 6. Vozne olajšave naj bodo za delavstvo iste, kot jih uživa nastavljeno osobje ter naj dobi delavstvo vezane legitimacije, kot jih je imelo pri bivši upravi Južnih železnic. 7. V upravičenih slučajih naj se dovoli vsemu osobju uporaba brzih vlakov na podlagi legitimacij. 8. Pri izdelovanju raznih predlogov za novi zakon, kakor tudi predlogov za razne pravilnike, naj se pritegne k sodelovanju delegate vseh obstoječih organizacij v državi in ne samo nekaterih. 9. Da se prejemki celokupnega osobja pod nobenim pogojem ne zmanjšajo, ker ti prejemki v veliki meri ne odgovarjajo življenskim razmeram predvojne dobe, ampak naj se zvišajo za najmanj 50 odstotkov. 10. Da se delavstvo, ki opravlja službo na sistemiziranih mestih, takoj nastavi in prevede na zakon.

Volitve v Delavsko zbornico.

Nahajamo se v volivni dobi, zato mora vsak krščansko-socialistični delavec v tej dobi obračati na te volitve polno pozornost. Volilo se bo glasom razpisa šest dni, in sicer od 2. do 7. februarja 1926.

Kdo voli?

Člane delavskih zbornic volijo delavci in nameščenci brez razlike spola, ki so zavezani zavarovanju zoper bolezen in nezgode in ki so dovršili 18. leto starosti (§ 41. zak. o zaščiti delavcev). Pogoj pa je, da je bil zavarovan dne 5. decembra 1925. Kdor imenovanega dne ni bil zavarovan, n i m a volivne pravice. Volivca zavarovana mezda, je morala znašati dnevno nad Din 5.26. Ne sme se tudi pozabiti, da imajo volivno pravico tudi oni, ki spadajo pod zakon o zavarovanju delavcev, **pa niso člani osrednjega urada za zavarovanje delavcev ali paralelnih institucij, ker jim delodajalec garantira ob bolezni plačo, ustrezno dajatvam.** (Taki so n. pr.: bolniški strežniki, magistratni uslužbenci itd.) Temu je treba pri reklamacijskem roku posvečati posebno pozornost.

Na kratko še enkrat: **Volivno pravico ima vsak delavec in nameščenec, ki je bil 5. t. m. zavarovan, izpolnil 18. leto starosti in njegova zavarovana mezda presega Din 5.26.** Vsi ti morajo biti vpisani v volivni imenik.

Reklamacijsko postopanje.

Reklamacijsko postopanje je določeno za čas od 26. decembra 1925 do 4. januarja 1926. Volivni imeniki bodo razgrnjeni pri volivnih edinicah, kjer so tudi krajevni volivni odbori.

Volivne edinice so:

V ljubljanski oblasti: Ljubljana, Kamnik, Logatec, Kočevje, Novo mesto, Krško, Rajhenburg, Zagorje, Laško, Trbovlje, Hrastnik, Litija, Kranj, Tržič, Jesenice.

V mariborski oblasti: Celje-Štore, Maribor, Gornja Radgona, Konjice, Murska Sobota, Slovenjgradec, Velenje, Šoštanj, Guštanj, Mežica.

Na teh krajih bodo, kakor že rečeno, razpoloženi volivni imeniki. Vpiše ali izbriše se volivnega upravičenca ustno ali pismeno pri zgoraj imenovanih volivnih edinicah. Priložiti pa je treba dokaz o zaposlitvi ali nezaposlitvi dne 5. decembra 1925. Za onega, ki se ga hoče izbrisati, je potreben dokaz o nezaposlitvi imenovanega dne, za onega, ki se ga pa hoče vpisati, pa dokaz o zaposlitvi. Ta dokaz se dobi pri delodajalcu, pri katerem je dotični zaposlen, odnosno bil zaposlen.

Oni, ki zahteva popravek, mora dobiti pismeno obvestilo o sklepu krajevnega volivnega odbora, kateri mora o zahtevi popravka izdati sklep v teku 48 ur.

To je zaenkrat najvažnejše. Vsak delavec in nameščenec, član naših organizacij, naj pazi, da bo vpisan v volivni imenik.

Kandidatna lista.

Pri volitvah bo kandidatna lista krščansko-socialističnega delavstva samo ena za vso Slovenijo. To ugotavljamo radi tega, da bi kasneje ne nastalo kakšno nesporazumljenje. Kandidatna lista se bo imenovala: **Kandidatna lista Jugoslovanske strokovne zveze.**

Vsak stori svojo dolžnost, in izid bo časten!

Nazaj k jaslicam!

Približujemo se zopet božičnim praznikom.

Nobena reč na svetu mi ni iz zlatih otroških let ostala v tako prijetno-nežnem spominu kot Božič s svojimi ljubkimi jaslicami. Da, še danes, ko se nam bližajo božični prazniki, se mi zdi, da bi ti ne bili tako lepi, ako ne postavimo jaslic v sobi.

Zlasti družine z otroci naj bi to lepo družinsko tradicijo čuvale in ohranile kot vzgojno sredstvo, ki je nedolžnemu otroškemu srcu tako prikladno. Kajti ravno priproste jaslice govore nedolžni otroški duši o pomenu Božiča več kot mu more povedati še tako dober katehet. Le, žal, da danes mnogi starši sami preveč zanemarjajo to lepo družinsko navado ter jo zamenjujejo z božičnim drevescem, od katerega otrok nima drugega kot vzbujanje sladkosnedenosti do raznih bonbončkov, ki visijo na tem drevescu, katere že navadno prvi dan »pospravijo«. Božično drevo stoji potem prazno v sobi, brez vsakega pomena. Prazno pa je obenem tudi v otrokovi duši, kajti lepi božični prazniki gredo mimo brez potrebnega utisa.

Pisec teh vrstic pa je doživel dogodek, ki je jako značilen.

Bilo je pred nekako desetimi leti. Bližal se je sveti večer. Otrokom smo postavljali jaslice in jim pravili o pomenu in lepoti Božiča, združenega z jaslicami. V tem času je sosednja družina postavljala božično drevo in ga okrasila z raznimi sladkimi obeski, da so se otrokom ob pogledu nanj kar sline cedile. Na sveti večer so prižgali na drevescu lučice in vse je žarelo same lepote in dobrote. Povabili so tudi našo družino, da si ogleda to čudo. Seveda so otroci poželjivo in obenem žalostno gledali, koliko imajo sosedovi otroci lepega in dobrega na božičnem drevescu. Vprašali so me, zakaj pri nas ne postavimo božičnega drevesca, ampak samo priproste jaslice z eno samo lučko. Seveda sem jim pripovedoval, da so jaslice vse lepše od drevesca in jim razlagal pomen raznih pastirčkov in angelčkov. S to razlago so se otroci nekoliko potolažili in zadovoljni odšli k počitku.

Napočil je sveti dan. Ljudje so šli vprav od jutranje sv. maše. Nakrat se čuje iz sosedove hiše, v kateri so imeli božično drevesce, obupen otroški krik. Ljudje se ustavijo, nekateri gredo v hišo, da vidijo vzrok temu vpitju. Ta trenutek jim prihiti nasproti deček, ves v ognju, obupno kričeč. Na njem je gorela obleka. Neka ženska se je takoj zavedla nevarnega položaja in skoro je že dečka polila s škafom vode in s pomočjo drugih so pogasili gorečo obleko. Deček je pa kljub temu dobil težke opekline. — In kaj je bilo vzrok? Starši sosedovih otrok so šli k rani sv. maši, božično drevesce je pa stalo vabeče v sobi in otroci so poželjivo gledali njegove dobrote. Mikala jih je pa tudi lepota, ki zažari na drevescu ob prižganih svečkah. In omenjeni deček se je ojunačil, iztaknil nekje žveplenke in začel prižigati svečke na drevescu. V otroški nepazljivosti pa se je nevede dotikal z obleko že gorečih sveč. Naenkrat ga je nekaj zaskelelo, pogleda po sebi, a v tem so tudi že drugi otroci opazili ogenj in začeli kričati. Bil je ves v ognju in plamen se je še vedno širil. Da niso slučajno prišli mimo hiše ljudje, bi bil deček gotovo zgorel. Dobil pa je zelo težke opekline. Kakšni so bili prazniki v tej družini, si vsak lahko predstavlja. Naša rodbina je Božič praznovala ob jaslicah, sosedova pa ob bolniški postelji, na kateri se je zvijal poškodovani deček v hudih bolečinah.

In tedaj smo sklenili, da v naši družini ne bomo nikdar zamenjali jaslice z božičnim drevescem.

Nazaj k našim lepim krščanskim navadam, nazaj k jaslicam, pri katerih vlada neskaljena sreča preproste nedolžnosti!

Tedenske novice.

Invalidski zakon. Uradni list za ljubljansko in mariborsko oblast z dne 12. decembra 1925 objavlja invalidski zakon.

Znižana vožnja po železnici. Ob novem letu stopi v veljavo nov cenik za vožnjo po železnici. Osebni promet bo po tem ceniku znižan za 20 do 30 odstotkov.

Delovni čas v trgovskih obratih v Ljubljani. Od 15. decembra dalje velja za trgovine s špecerijskim blagom delovni čas od 8. do pol 13. ure in od 14. do pol 19. ure, za vse druge trgovine pa od 8. do 12. ure in od 14. do 18. ure. Teden pred Miklavžem in teden pred Božičem se zapirajo vse trgovine eno uro kasneje. Ob nedeljah morajo biti vse trgovine zaprte.

Smrtno se je ponesrečil posestnik Maks Vrečar iz Dobrave. V Celju je spodrsnil na trotoarju, vsled česar je padel na tla in pri padcu dobil tako hude notranje poškodbe, da je izkrvavel in tekom dveh ur izdihnil.

Otvoritev in blagoslovljenje novega Društvenega doma v Trbovljah se vrši dne 26. decembra 1926.

15. januarja se vrši žrebanje dobrodelne loterije Dijaškega podpornega društva. Če še nimate srečk, sezite hitro po njih. Srečke se dobe v vseh trafikah in konsumnih društvih.

Nesreča vsled neprevidnosti. Služkinji posestnika Stareta v Dobu sta 12. t. m. zvečer na skrivaj nesli v svojo spalnico velik lonec žerjavice. Zjutraj pa ju je našel gospodar s posinelimi obrazi in penečimi usti mirno ležeči na posteljah. Došli zdravnik je ugotovil, da je smrt že pred polnočjo

ugrabila žrtvi vsled plinov, nastalih iz žerjavice.

Nagla smrt. Kap je zadela med sv. mašo č. g. Ivana Valentina v Gradinu na Oprtaljščini v Istri. G. Valentin je kmalu nato izdihnil.

Posledica revščine. 80 letni čevljarski mojster Vasa Bogdanović in njegova žena v Beogradu živita v veliki bedi, ker živita od tega, kar zaslužita s krpanjem starih čevljev. Ker sosedje že dva dni niso slišali udarcev čevljarskega kladiva, se jim je zdela stvar sumljiva in so vdrli v njihovo sobo. Starec in starka sta ležala drug poleg drugega nezavestna v postelji. Zdravnik je ugotovil, da sta omedlela vsled slabe prehrane in velikega mraza. V nezavesti sta ležala že nad 24 ur. Obudili so ju k življenju ter sta izven nevarnosti..

Nesreča? V soboto ob pol 11 dopoldne so našli 67 letnega Frana Sirnika, posestnika v Sp. Šiški, v spalnici na tleh v mlaki krvi mrtvega. Policijska komisija je ugotovila, da je imel Sirnik na glavi 3 cm dolgo rano. Domneva se, da je Sirnik, ko je vstajal, najbrže padel, pri čemer se je do smrti pobil.

Otrok na dražbi. V Petrijancu pri Varaždinu živi zanemarjen 10 letni otrok, za katerega je morala skrbeti občina. Ta pa je prišla na originalno idejo, da proda otroka na dražbi. Dražbe se je udeležilo številno občinstvo. Otroka je dobil neki mož, ki se je zavezal, da ga vzdržuje z občinsko mesečno podporo 54 Din. proti temu, da mu bo pridno delal.

Podražitev kruha v Zagrebu. Mestni odbor za pobijanje draginje v Zagrebu je na prošnjo pekov odločil, da se zviša cena belega kruha na dinarjev 5.50, polbelega na 5 Din. Cena črnega kruha ostane 3.50 Din za 1 kg.

Mlin pogorel. V Požegi je pogorel veliki »Emamlin« z vso opremo in zalogami. Mlin, ki je imel najmodernejše stroje v Jugoslaviji, se je cenil na 12 milijonov dinarjev. Zavarovan je bil za 24 milijonov dinarjev.

Železniška nesreča. Velik plaz je zasul progo gozdne železnice pri Zavidoviču v Bosni. V plaz je zavozil navzdol brzeči vlak, ki ga ni bilo mogoče ustaviti. Lokomotiva in pet vagonov se je prevrnilo. Pri nesreči je našlo smrt pet uslužbencev.

Dopisi.

Vevče. V naši papirnici smo narodni praznik praznovali (pri glavnih strojih) kar dva dni, to je 30. novembra in 1. decembra, seveda neprostovoljno. Nič se nas ni vprašalo. Dosedaj je na cerkveni praznik 8. decembra še vsako leto počivalo delo v vseh oddelkih. Letos pa smo, kakor v posmeh nam katolikom, delali, razen ženske v papirni dvorani. — Upamo, da nam bo vodstvo ta neprostovoljni dopust vsaj s polovično mezdo plačalo. — Ako pa obvelja to letošnje načelo o Marijinem prazniku, potem naj se podjetje ne čudi, če bo tudi delavstvo ob svojem času enako postopalo.

Vevče. Dne 3. t. m. je nenadoma umrl, zadet od srčne kapi, skladiščnik v papirnici Vevče Lovrenc Bizjak. Pokojni je bil dolgoleten član tukajšnje organizacije Zveze papirniških delavcev ter tudi njen večkratni odbornik. Bil je poleg tega član in zaupnik Delavske zveze, na kateri listi je tudi kandidiral v obč. odbor. Bil je blaga in dobra duša, priljubljen pri delavcih, kar je pokazal tudi nadvse časten pogreb. Bolehal je dolgo časa. Naj mu podeli Vsemogočni zasluženo plačilo, tu pa naj mu bo lahko zemljica domača.

Vevče. Z a h v a l a. Podpisana se zahvaljujem za častno udeležbo pri pogrebu mojega umrlega soproga Lovrenca Bizjaka tako zastopstvu tovarne kakor tudi obilni udeležbi delavcev ter posebej za venec organizaciji Zveze papirniških delavcev. Prisrčna zahvala tudi vsem sorodnikom in znancem! — Marija Bizjak, Vevče.

Hrastnik. V nedeljo 6. decembra 1925 je gostoval pri nas dramatični odsek Kat. prosv. društva iz Zagorja z igro »Naša kri«. Igralci so dobro izvršili svojo nalogo. — Na praznik 8. dec. je uprizoril dramatični odsek tukajšnjega Kat. izobraž. društva igro »Tihotapec«. Igralci so dobro igrali, le žal, da obisk ni bil zadosten. Krivda leži v tem, ker je zadnji čas skoro vsako nedeljo v Logerjevi dvorani kaka igra. Menda mislijo nekatera društva, da je Logerjeva dvorana velika občinska črešnja. — Kakor smo že javili, je Kat. izobraž. društvo pristopilo h »Krekovi mladini«. V kratkem bo izreden občni zbor, ki bo napravil zadnje formalnosti, ki so potrebne. — Za delavce kemične tovarne in steklarne, kamor ne seže zgoraj imenovano društvo, se osnuje podružnica »Krekove mladine«. Do časa, da se to izvrši, bo pa Kat. izobr. društvo vodilo vso akcijo. Prvi koraki so že storjeni s tem, da smo dali veliko število knjig v vezavo, naročili omaro za novo knjižnico, za katero je obljubil prostore v svojem stanovanju tov. Edo Kukman. — Imamo kakor znano tudi svoj hranilni zavod, ki ima mnogo prijateljev, še več pa sovražnikov, in to celo tam, kjer bi jih človek ne pričakoval. — Da našim rdečkarjem ni naša posojilnica po volji, ni nič čudno, ker imajo pri svojem konzumu za svoje člane hranilni oddelek. Nekega našega »prijatelja« pa vseeno opozarjamo, da malo pazi, kaj govori, da mu ne bo nekoč preveč hodilo.

Tržič. V nedeljo 6. t. m. je priredila skupina SZTD Krekov dan. Ob 8 zjutraj je daroval sv. mašo č. g. Dolinar za dušo pokojnega dr. Kreka. Zvečer pa se je vršil v ta namen »Prosvetni večer«. Predaval je č. g. Gabrovšek o dr. Kreku, njegovem življenju in njegovem delu in kazal sadove njegovega dela potom skioptičnih slik. Poleg tega sta se uprizorila dva prizora na odru. Gospod Dolinar pa je preskrbel par pevskih točk. Čisti dobiček je skupina darovala za sklad delavskega tiska.

Tržič. Na praznik 8. dec. se je vršil sestanek obrtnih vajencev in mojstrov v meščanski šoli. Sestanek je otvoril g. Papov, kot predsednik Čevljarske zadruge. obširno je govoril ravnatelj meščanske šole A. Lajovic. Za zgled vsem navzočim je stavil Čeha Tomaža Battya, ki je iz preprostega čevljarskega pomočnika postal gospodar tovarne čevljev, v kateri je zaposlenih 5000 delavcev. Izrazila se je tudi želja, da bi se taki medsebojni sestanki večkrat vršili in bi se tako vedno bolj gojili dobri odnošaji med mojstri in vajenci.

Krekova mladina.

K zaključku »Krekove socialne šole.«

Krekova socialna šola, ki se je pričela 5. oktobra t. l., se zaključi dne 20. t. m. Kljub raznim težavam, ki so za ustanovitev te šole Krekovi mladini stale nasproti, se je z dragocenimi predavanji v polni meri dosegel cilj in namen.

Kakor gg. predavatelji, ki so s svojo požrtvovalnostjo dokazali delavski izobrazbi popolno naklonjenost, tako so tudi slušatelji te šole s svojo nepričakovano točno udeležbo pokazali, da se zavedajo, da je brez prepotrebne izobrazbe vsak delavski pokret nemogoč. Iz predavanj o zgodovini socialnih razmer, iz predavanj o temelju krščanskega družabnega reda, o družbi, o cilju in potih krščanskega socializma, o delavstvu in državi, o zgodovinskem pregledu socialnih teorij in struj, o gospodarskem in socialnem kapitalizmu, o socialno politični zakonodaji in iz predavanj o delavskih organizacijah, so slušatelji »Krekove socialne šole« dobili jasno sliko, kako se je moral preprosti narod vedno boriti proti onim, ki so za vsako ceno hoteli živeti na njegov račun.

Poleg tega dnevnega reda se je vršilo tudi več zdravstvenih predavanj, tako da je nudila šola vse, kar je delavskemu stanu neobhodno potrebno. Kar se pri sedanjem tečaju ni moglo izvršiti, to se bo nadaljevalo pri prihodnjem tečaju, ki se prične koncem meseca februarja 1926. Do tedaj bo pa »Krekova mladina« pri podružnicah vršila svojo dolžnost.

c.

Seja načelstva »Krekove mladine« se vrši v nedeljo 20. t. m. ob 9. uri dopoldne v društvenih prostorih.

Predsednik.

Krekova mladina Ljubljana sklicuje sestanek vseh članov in članic dne 21. t. m. ob 8 zvečer v društvenih prostorih Stari trg 2-I. Na dnevnem redu so zelo važne stvari in je zato sestanek strogo obvezen. — Predsednik.

»Krekova mladina« Sv. Miklavž pri Ormožu. Tudi pri nas smo proslavili, kar nam je bilo moč slovesno, 60 letnico rojstva našega nepozabnega prvoboritelja dr. J. Ev. Kreka dne 8. decembra zjutraj po sv. maši. Obenem smo se spomnili tudi 125 letnice rojstva velikega rodoljuba in prijatelja slovenske mladine A. M. Slomška. — Slavnostno zborovanje v Društvenem domu je otvoril tov. Rozman. Pozdravil je zastopnike »Krekove mladine« Ljutomer, strokovne zveze viničarjev Svetinje in Lutomer ter drugih društev. Nato je g. kaplan Miloš Čarf v kratkih besedah opisal življenje in delo našega nesmrtnega A. M. Slomška. Tov. Rozman pa nam je živo in temeljito opisal življenje in delovanje ter velike zasluge velikega učitelja in buditelja delavskega preporoda dr. J. Ev. Kreka. V jedrnatih in živih besedah nam je naslikal njegovo požrtvovalno delo na kulturnem, političnem in prosvetnem polju. Zborovalci so pa na koncu govora polni sočutja zaklicali trikrat »Kreku slava!« Sledila je Pregeljeva deklamacija »Kreku«, katero je deklamiral tov. Plohl. Med govori nam je tamburaški odsek »Krekove mladine« zasviral lepe Krekove pesmi, na koncu himno krščč. socialistov »Naša pesem«. Po kratkem sklepnem govoru in z besedami: Našemu ustanovitelju dr. Kreku vekomaj slava, je predsednik A. Mir zaključil lepo uspelo zborovanje.

Razno.

Dnevnik francoskih fašistov. V Parizu je izšla pred kratkim prva številka novega glasila francoskih fašistov.

Velika elektrarna v Rusiji. Zadnji čas so izročili prometu veliko elektrarno v Šaturki, 150 km severovzhodno od Moskve. Elektrarna proizvaja 65.000 konjskih sil in preskrbuje vso Moskvo z okolico vred z elektriko. Elektrarno so začeli graditi leta 1923.

V konsumu Kongresni trg št. 2

dobe člani po ugodni ceni

pletene volnene rute ogrinjalke, „kocke“, dežne plašče, robce, nogavice, samoveznice, čevlje, zimske rjuhe, čipkaste zastore, flanelo za spodnja krila, trikotažo, srajce, copate, prešite odeje, koce, sploh vsakovrstno oblačilno blago. Dobe se tudi razni zaboji za premog, krompir in smeti in razni plehnati vrči od medu, strgane vreče za ribanje.

◆ **Člani, ne pozabite, da Vam je lastna zadruga najbližja in najcenejša!** ◆

KOLINSKA je vsled svojih dobrin splošno priljubljena **CIKORIJA**

Žika!

Poskusiti je treba, potem je odločitev lahka. Odločili se boste za **ŽIKO**, ki je in ostane najboljša in najbolj zdrava žitna kava!

PODRUŽNICE:
Bled, Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split in Šibenik.
TELEFON: Št. 470 in 97.
Račun poštno-ček. zavoda za Slovenijo št. 11.945, za Hrvatsko št. 39.000.
Pooblaščeni prodajalec srečk Državne razredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI
Miklošičeva cesta 10 (v lastni palači nasproti hotela Union).
Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja tudi tuje valute in devize, sprejema vloge na tekoči račun in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.
Kapital in rezerve skupno nad 15,000.000 Din. — Vloge nad 125,000.000 Din.

AMERIŠKI ODDELEK:
Direktne zveze z ameriškimi bankami. Glavni korespondenti: American Express-Company, 65 Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije po vseh večjih mestih Združenih držav, Anglo South American Bank Ltd., London, ter po važnejših mestih južne Amerike, Commercial Bank of Australia Ltd., London, ter po vseh važnejših mestih Avstralije in Nove Zelandije, National Bank of South Africa, London, Pretoria.
Izvrševanje ameriških zapuščin.

Za Jugoslovansko tiskarno: K. Čeč. Izdajatelj: Dr. A. Gosar. Urednik: Srečko Žumer.